

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศหนึ่ง เศรษฐกิจเป็นปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติที่สำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นทุกปี¹ ในระยะกว่า 10 ปี (พ.ศ. 2500 ถึง 2514) อุตสาหกรรมภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นประมาณ 12 เท่า ทั้งนี้เพราะสินค้าเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงกว่าสินค้าออกมาก และประเทศไทยขาดดุลการค้ามากที่สุดคือประเทศญี่ปุ่น การที่ประเทศต้องขาดทั้งดุลการค้าและดุลการชำระเงินย่อมทำให้เศรษฐกิจของประเทศได้รับความกระทบกระเทือน ทุนสำรองระหว่างประเทศอาจจะลดลงอยู่ในระดับที่ไม่มั่นคงเพียงพอ และอาจทำให้ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศในการซื้อสินค้าประเภททุนสำหรับพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และสินค้าบริโภคเพื่อสนองความต้องการของประชากร ทำให้ต้องจำกัดการนำเข้าสินค้าเข้าอย่างเข้มงวด โรงงานบางแห่งอาจขาดแคลนวัตถุดิบที่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ต้องลดหรือเลิกการผลิต เป็นผลให้คนว่างงานเพิ่มขึ้น ความวิตกกังวลเรื่องประเทศไทยขาดดุลการค้าเป็นเรื่องที่พูดกล่าวกันทุกวัน ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ และวงสนทนาทั่วไป จนเป็นที่ห่วงเกรงว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะไม่มั่นคง หรืออาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในฐานะที่ผู้บริหารประเทศต้องพิจารณาแก้ไขโดยด่วน ด้วยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ใช้กำลังทหารรุกรานประเทศอื่น แต่ขณะนี้ญี่ปุ่นได้ใช้กำลังทาง

¹ ธรรมนูญนิคมสินค้าไทย, การสัมมนาเรื่องบทบาทของนิสิตนักศึกษาในการส่งเสริมความนิยมไทย (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2515), หน้า 17.

เศรษฐกิจ การงาน ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะ เข้ามามีบทบาททางการค้าในประเทศไทย
คนญี่ปุ่นพยายามเอาโรคเอาเปรียบคนไทยในการลงทุนและการค้า

นิสิตนักศึกษาในฐานะที่เป็นคนไทยและได้ชื่อว่าเป็นคนชั้นปัญญาชน เป็นผู้ที่มี
หน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่องานเมืองต่อไปในอนาคต นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทย
ยุคปัจจุบันที่นิสิตนักศึกษาได้รวมกำลังกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว เรียกร้องให้ประชาชนเล็กซื่อ
สินค้าญี่ปุ่นที่ไม่จำเป็น และเรียกร้องให้ญี่ปุ่นลดค่าการค้าเสียเปรียบของไทย เพื่อช้
อันตรายจากการรุกรานทางเศรษฐกิจของชาวญี่ปุ่น และกระตุ้นเตือนผู้บริหารให้หาทาง
ป้องกันภัยอย่างจริงจัง นิสิตนักศึกษาได้พร้อมใจกันแสดงถึงความแน่วแน่ในวัตถุประสงค์
ควยการขยายความรู้และความสำนึกถึงภัยจากลัทธิเศรษฐกิจญี่ปุ่นไปทั่วประเทศ การ
เคลื่อนไหวนี้เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2515 โดยมีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
ไทย (นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย รวม 10 แห่ง) เป็นศูนย์กลางประสานงาน
ในการรณรงค์เพื่อชักชวนให้ประชาชนเล็กนิยมสินค้าต่างประเทศ โดยเฉพาะสินค้าญี่ปุ่น
และให้หันมานิยมสินค้าไทย ควยการจัดสัปดาห์ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่นขึ้นในประเทศไทยเมื่อ
วันที่ 20 พฤษภาคม 2515 อีหนึ่งวันที่ 11 ถึง 17 พฤษภาคม 2515 องค์การนิสิตมหา
วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสมาคมชาวเหนือได้จัดสัปดาห์ส่งเสริมสินค้าเมืองเหนือ
ในบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 19 พฤษภาคม 2515 มหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์ได้จัดหาเทรคเกี่ยวกับการต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น โดยเฉพาะในงานกีฬาากลางแจ้งของ
มหาวิทยาลัย วันที่ 15 พฤษภาคม 2515 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและ
สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "โฉมหน้าใหม่ของญี่ปุ่น"
ที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 20 ถึง 26 พฤษภาคม 2515 จัดสัปดาห์
ส่งเสริมสินค้าไทยที่ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวันที่ 22 พฤษภาคม
2515 จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ภัยเหลือง" ที่บริเวณราชดำริอาเขต

จากการต่อสู้ทางเศรษฐกิจซึ่งสำคัญไม่น้อยกว่าการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราช
ของประเทศของนิสิตนักศึกษานี้ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงลักษณะบุคลิกภาพนิสิต
นักศึกษาที่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น เหตุที่หาปัญหาอันบุคลิกภาพเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อ
การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน และเนื่องจากสังคมไทยปัจจุบันมีความ

เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น นิสิตนักศึกษามีสิทธิเสรีภาพ มีความกล้าหาญที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจและสังคมนี้จำเป็นต้องนำเอาหลักการทางจิตวิทยาและสังคมวิทยามาช่วยกันอธิบายให้ชัดเจน เพราะระบบสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของบุคคลในสังคมนั้น การศึกษามุขบุคลิกภาพจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ โดยเฉพาะในสังคมที่มีความแตกต่างกันของชนชั้นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคม

อนึ่ง เนื่องจากผู้วิจัยมีเวลาและทุนในการทำวิจัยจำกัด ไม่สามารถที่จะทำการวิจัยถึงลักษณะบุคลิกภาพนิสิตนักศึกษาที่ต่อต้านสินค้าต่างประเทศทุกประเทศได้ จึงทำการวิจัยถึงลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาที่ต่อต้านสินค้าประเทศญี่ปุ่น เพียงประเทศเดียว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายขั้นแรกคือ ศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาที่ต่อต้านและไม่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น นิสิตนักศึกษาแขนงวิชาต่าง ๆ ตลอดจนนิสิตนักศึกษาชายและหญิงว่าแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพนิสิตนักศึกษาชายและหญิงแขนงวิชาต่าง ๆ ว่าต่างกันหรือไม่ ศึกษาถึงลักษณะบุคลิกภาพนิสิตนักศึกษาแขนงวิชาต่าง ๆ ที่ต่อต้านและไม่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น ตลอดจนศึกษาว่านิสิตนักศึกษาชายและหญิงที่ต่อต้านและไม่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นมีบุคลิกภาพต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายขั้นรอง เพื่อศึกษาสัดส่วนของนิสิตนักศึกษาที่ต่อต้านและไม่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในระดับปริญญาตรี ของปีการศึกษา 2516 ของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่เรียนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และ
 วจิตศิลป์

2. การศึกษาลักษณะบุคลิกภาพนิสิตนักศึกษาที่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นมีตัวแปรอิสระ
 (Independent Variables) คือ การต่อต้านและไม่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น แขนงวิชาของ
 นิสิตนักศึกษา และเพศ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ลักษณะบุคลิกภาพ
 นิสิตนักศึกษา

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่ทำให้ตัวอย่างประชากรมีลักษณะ
 บุคลิกภาพแตกต่างกัน

4. ลักษณะบุคลิกภาพที่ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นลักษณะบุคลิกภาพที่แปลจากแบบวัดบุคลิก-
 ภาพกอร์ดอน เพอร์ซันนอล โปรไฟล์ (Gordon Personal Profile) ของเลียวนาร์ด
 วี. กอร์ดอน (Leonard V. Gordon)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่านิสิตนักศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย
 5 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร เป็นตัวแทนของนิสิตนักศึกษาทั้งหมดของมหาวิทยาลัยทุกแห่งใน
 ประเทศไทย

2. แบบวัดบุคลิกภาพที่ผู้วิจัยแปลจากแบบวัดบุคลิกภาพ กอร์ดอน เพอร์ซันนอล
 โปรไฟล์ (Gordon Personal Profile) ของเลียวนาร์ด วี. กอร์ดอน (Leonard
 V. Gordon) เป็นแบบวัดลักษณะบุคลิกภาพที่สามารถนำมาใช้กับนิสิตนักศึกษาในประเทศ
 ไทยได้

3. คำตอบที่ได้จากแบบวัดบุคลิกภาพนั้นเป็นความรู้ที่แท้จริงและตรงกับสภาพ
 ความเป็นจริงของผู้ตอบ

4. บุคลิกภาพมีลักษณะคงที่

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ อาจเกิดความคลาดเคลื่อน ไม่สมบูรณ์ขึ้นได้ เนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้

1. ในการใช้ตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ได้รวมนิสิตนักศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัด อาจเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษานี้ไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของนิสิตนักศึกษาทั้งหมด ทำให้ผลที่ได้ออกมาอาจผิดพลาดไปไ้บ้าง
2. ตัวแปรเกินอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษาที่ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น เช่น สภาวะเศรษฐกิจ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และอื่น ๆ ทั้งที่ผู้วิจัยได้ทำการควบคุมตัวแปรเหล่านี้โดยวิธีสุ่ม (Randomization) แต่ก็อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้
3. บุคลิกภาพเป็นลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้

คำจำกัดความ

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นนิสัยที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำทุกวันทั่วไปด้วยแบบวัฏบุคลิกภาพที่แปรจากแบบวัฏบุคลิกภาพก่อน เพอร์ซันนอล โปรไฟล์ (Gordon Personal Profile) ของ เลียมาร์ก วี. กอร์ดอน (Leonard V. Gordon) ซึ่งมี 4 ลักษณะ คือ ลักษณะการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (Ascendency) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) การสังคม (Sociability)

นิสิตนักศึกษา หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นิสิตนักศึกษาแขนงวิชาต่าง ๆ หมายถึง นิสิตนักศึกษาแขนงวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) สังคมศาสตร์ (Social Science) มนุษยศาสตร์ (Humanities) และวิจิตรศิลป์ (Fine Arts)

นิสิตนักศึกษาแขนงวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์

นิสิตนักศึกษาแขนงวิชาสังคมศาสตร์ หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชา รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี เศรษฐศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

นิสิตนักศึกษาแขนงวิชามนุษยศาสตร์ หมายถึง นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาอักษรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์

นิสิตนักศึกษาแขนงวิชาวิจิตรศิลป์ หมายถึง นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มัณฑนศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์

มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนมหาวิทยาลัยรามคำแหงไม่นับรวมอยู่ด้วย เพราะมีนิสิตนักศึกษาไม่ครบทั้ง 4 ปี

สินค้า หมายถึง สิ่งที่สนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากผลผลิตขั้นที่สอง เช่น การอุตสาหกรรม และการนำเอาวัตถุดิบที่ผลิตได้จากการกลั่น การประมง และวัตถุดิบอื่น ๆ มาทำให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป ไม่นับรวมสินค้าที่เกิดจากผลผลิตขั้นที่หนึ่ง เช่น การกลั่น การเพาะปลูก การทำเหมืองแร่ และวัตถุดิบอื่น ๆ และสินค้าที่เกิดจากผลผลิตขั้นที่สาม เช่น การบริการต่าง ๆ

สินค้าต่างประเทศ หมายถึง สินค้าญี่ปุ่น

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

บุคคลิกภาพเป็นคำพูดที่พูดกันอยู่เสมอทั้ง ๆ ที่ความหมายของคำนี้ยากที่จะให้คำนิยามที่แน่นอนใด นักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายไว้อย่างต่าง ๆ กัน เช่น กอร์ดอน คัมบลิว

แอลพอร์ต² (Gordon W. Allport) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพหมายถึงลักษณะ
ส่วนรวมที่เปลี่ยนแปลงได้ในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งมีระบบทางร่างกายและจิตใจที่รวมถึง
อุปนิสัย ทัศนคติ เจตสิก (Sentiments) บุคลิกภาพเป็นลักษณะที่กำหนดให้บุคคลมีการ
ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากบุคคลอื่น เป็นปฏิกิริยาที่แสดงกับผู้อื่น

โทมัส คัมบลิว ฟลอเรส³ (Tomas W. Flores) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะ
ทาง ๆ ของบุคคล อันได้แก่ลักษณะทางกาย ทางสติปัญญา ทางกำลังใจ (Volitional)
ทางสังคม ทางอารมณ์ และทางจิตใจ (Spiritual)

วิกเตอร์ เฮ นอลล์⁴ (Victor H. Noll) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ
หมายถึงลักษณะทุกอย่างในตัวบุคคลที่สามารถจะตัดสินได้ (Can be Judged) ซึ่งรวมถึง
ผลรวมของ อุปนิสัยและพฤติกรรม ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ ทัศนคติ ความสนใจ และ
ปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่แสดงต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า บุคลิกภาพนั้นแสดง
ให้ทราบว่าคนนั้นคิดอะไร รู้สึกอย่างไร พูดอย่างไร และทำอะไร

จอห์น บี วัตสัน⁵ (John B. Watson) กล่าวว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยพฤติ-
กรรมรวมทั้งลักษณะการปรับตัวและความสามารถตลอดชีวิตของแต่ละบุคคล

เรมอนด์ บี คัทเทิล⁶ (Raymond B. Cattell) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่

² Gordon W. Allport, Personality ("A Psychological Interpretation," New York : Holt, Rinehart & Winston, Inc., 1937), p.48.

³ Tomas W. Flores, Fundamentals in Tests and Measurements (Manila : Abiva Publishing House, 1960), p. 128.

⁴ Victor H. Noll, Introduction to Educational Measurements (Boston, Houghton Mifflin Col., 1951), p. 277.

⁵ E.E. Baughman, Personality ("The Psychological Study of the Individual," New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1972), p.8.

⁶ Raymond B. Cattell, The Scientific Analysis of Personality (Harmonds Worths : Penguin, 1950), pp. 2-3.

ที่ช่วยทำนายบุคคลว่าจะทำอะไรในสถานภาพ (Status) ที่เป็นผู้ บุคลิกภาพจะ เกี่ยว
ข้องกับพฤติกรรมทั้งหมดของแต่ละคน ทั้งที่แสดงออกมาอย่างแน่ชัดและที่พยายามปิดบังไว้

โดแนลด์ โอ เฮบบ์⁷ (Donald O. Hebb) ให้ความหมายว่าบุคลิกภาพ เป็น
โครงสร้างของลักษณะ (Characteristics) ของแต่ละคน และแนวทางการประพฤติซึ่ง
กำหนดการปรับตัวให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของแต่ละคนกับสิ่งแวดล้อม เน้นเฉพาะถึง
ลักษณะบุคคลซึ่งก่อให้เกิดผลในการเข้ากับผู้อื่น นั่นคือ บุคลิกภาพรวมถึงลักษณะต่าง ๆ ที่มี
ความสำคัญต่อการปรับตัวของแต่ละคน

คาร์เตอร์ วี กูด⁸ (Carter V. Good) ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็น
ปฏิกิริยาทางจิตวิทยาและสังคมโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคล เกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้าง
อารมณ์ จิตใจ พฤติกรรม และปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อม

ดี พี เออร์ซูลเบอ⁹ (D.P. Ausubel) ให้คำจำกัดความว่า บุคลิกภาพคือลักษณะ
พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลตั้งแต่เวลาที่ผ่านมาจากจนถึงระยะเวลาที่กำหนด

เออร์เนสต์ อาร์ ฮิลการ์ด และ ริชาร์ด ซี แอลคินสัน¹⁰ (Ernest R. Hilgard
and Richard C. Alkinson) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือแบบแผนแห่งลักษณะของบุคคลและ
วิธีการแสดงออกซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

⁷ Baughman, op.cit., p. 10.

⁸ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : Mc
Graw-Hill Book Company Inc., 1959), p. 392.

⁹ D.P. Ausubel, Ego Development and the Personality Dis-
orders (New York : Grune and Stratton, Inc., 1952), p.75.

¹⁰ Ernest R. Hilgard and Richard C. Alkinson, Introduction
to Psychology (4th.ed., New York : Harcourt, Brace and World,
Inc., 1967), p. 462.

เจ พี กิลฟอร์ด¹¹ (J.P. Guilford) ได้นิยามบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพคือ ลักษณะนิสัย (Traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

แอนน์ อแนสตาสี¹² (Anne Anastasi) เชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจาก ปฏิกริยารวม (Interaction) ระหว่างพันธุกรรม (Heredity) และสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมอย่างเดียวกันในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันย่อมก่อให้เกิดบุคลิกภาพของบุคคลต่างกัน อย่างไรก็ตามในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน แม้ว่าจะมีพันธุกรรมอย่างเดียวกันก็อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ต่างกันได้

ซิกมุนด์ ฟรอยด์¹³ (Sigmund Freud) กล่าวว่าบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการพื้นฐานของบุคคล ซึ่งต้องการแก้ความสนุกสนานเพิลิ-เพลิน (Id) และค่านิยม คุณธรรม ความต้องการต่าง ๆ จากโลกภายนอก (Super Ego) โดยมีตัวผสมผสาน (Ego) ความต้องการทั้งสองด้านให้สมดุลกันอย่างมี เหตุผลและเป็นไปได้

ฟรานซิส อี เมอร์ริลล์¹⁴ (Francis E. Merrill) เชื่อว่าบุคลิกภาพเป็น ผลจากทั้งวุฒิภาวะโดยธรรมชาติและจากการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งในระยะปัจจุบันและ อดีตของชีวิต

¹¹ J.P. Guilford, Personality (New York: McGraw-Hill Book Co., Inc., 1959), pp. 2 - 4.

¹² Henry Clay Smith, Personality Development (New York : McGraw-Hill Book Co., 1968), p. 111.

¹³ Don C. Dinkmeyer, "Personality Development" Child Development (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1965), p.311.

¹⁴ Francis E. Merrill, Society and Culture (New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1969), p.111.

ซำรง บัวศรี¹⁵ ให้ข้อสังเกตว่า บุคลิกภาพของบุคคลมิใช่เป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อม กับบุคคลนั้นทั้งหมด ยกเว้นแต่เพียงรูปร่าง หน้าที่ สักส่วน สี่นิ้วของร่างกายแล้ว นอก นั้นเกิดมาจากการฝึกฝน อบรม เรียนรู้ และมีประสบการณ์ภายหลังทั้งสิ้น

สุภางค์ แสงวณิช¹⁶ ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งได้แก่ลักษณะต่อไปนี้คือ

1. คุณสมบัติทางกาย รูปร่าง เป็นเครื่องทำให้เราเห็นบุคลิกภาพก่อนสิ่งอื่น
2. คุณสมบัติทางสมอง ความเฉลียวฉลาด ความจำ เขียว ความมีเหตุผล
3. ความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละบุคคลมิใช่เหมือนกัน
4. อุปนิสัย หมายถึงความประพฤติที่ดี ธรรมเนียม จรรยาที่อยู่ในตัวบุคคล เช่น ความซื่อสัตย์ ความอ่อนโยน ฯลฯ
5. การสมาถน บางคนชอบทำตัวให้เด่นในสังคม โดยการพูดเสียงดัง แต่งกายให้แปลก บางคนสงบเสียงขม แต่งกายเรียบร้อย
6. อารมณ์ อากาการแสดงออกต่าง ๆ ของคน เช่น ถิ่นเด่นตกใจง่าย กล้าหาญ ออกทน รัว เร่ง แจ่มใส ใจเย็น น้อยชรา
7. กำลังใจ คือความสามารถในการควบคุมจิตใจ เช่น บางคนทอดถอย ในการต่อสู้อุปสรรคชีวิต เป็นต้น

เลียวนาร์ต วี กอร์ดอน¹⁷ (Leonard V. Gordon) เป็นผู้สร้างแบบวัดบุคลิกภาพ กอร์ดอน เพอร์ซันนอล โปรไฟล์ (Gordon Personal Profile) กล่าววาลักษณะบุคลิกภาพประกอบไปด้วย

¹⁵ ซำรง บัวศรี, หลักการศึกษา (พระนคร : แพรวพิทยา, 2506), หน้า 32.

¹⁶ สุภางค์ แสงวณิช, "บุคลิกภาพ" ศูนย์ศึกษา 4(เมษายน, 2506), 37-45.

¹⁷ Leonard V. Gordon, Manual : Gordon Personal Profile (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1963), pp. 1 - 2.

1. ลักษณะการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (Ascendency) ซึ่งได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การเป็นผู้นำและผู้ตามในการอภิปรายกลุ่มหรือในการทำกิจกรรมกลุ่ม การมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

2. ลักษณะความรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ ความรอบคอบในการทำงาน การเป็นคนไว้วางใจได้และพึ่งพาได้ การเป็นคนมีความรับผิดชอบอย่างจริงจัง

3. ลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) ได้แก่ ความเป็นคนเจ้าอารมณ์ ความกังวลใจ ความตึงเครียด ความเป็นคนหนักแน่นมั่นคงตลอดเวลา ความคงที่ของอารมณ์

4. ลักษณะการเข้าสังคม (Sociability) ได้แก่ การสมาคมกับผู้อื่น การเข้ากับผู้อื่น การคบเพื่อน ความสนใจในการสมาคมและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เก ฮอร์นีย์ (K. Horney) แบ่งบุคลิกภาพของบุคคล เมื่อต้องเผชิญปัญหาเรื่องไม่ได้รับความอบอุ่นทางจิตและรู้สึกแยกแค้นต่อโลก ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ประเภทหันเข้าหา (Moving Toward) มักเป็นคนที่ไม่ค่อยขจัดใจใครกริยามรยาทอ่อนน้อม เข้ากับใครเขาได้ เป็นคนไม่กล้าคัดค้านผู้ใด จะแสดงความสวามิภักดิ์อย่างไม่มีข้อเขตจำกัดเพื่อต้องการความรักเป็นสิ่งตอบแทน

2. ประเภทต่อต้าน (Moving Against) มักเป็นคนที่จะเรียกร้องให้ใครมาซึ่งสิทธิ ศักดิ์ศรีและอำนาจ จะแสดงความเข้มแข็งไม่ต้องพึ่งผู้ใด ไม่ไว้วางใจใคร ถือคติ "ใครดีใครได้" ถือว่าคนอื่นมีไว้สำหรับให้ตนตัดวงผลประโยชน์ บางคนจะนับถือเงินหรือตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม บางคนถือความสามารถทางเพศเป็นสำคัญ

3. ประเภทหนี (Moving Away) ได้แก่ประเภทถือตัว ไม่ชอบสูงส่งกับใคร บุคคลประเภทนี้มักจะมีอาการวิตกกังวลน้อย ไม่ค่อยใช้สามัญสำนึก มักคำนึงตามกฎอย่างตรงไปตรงมา แม้จะมีความสามารถเพียงไรก็ยากที่จะเป็นผู้บริหารที่ดีได้

¹⁸ ประมวล ดึกกินสัน, ทฤษฎีจิตวิทยาว่าด้วยบุคลิกภาพ (ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภักดิ์, 2511), หน้า 50 - 51.

ศุภ ชุมสาย¹⁹ ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า เป็นกระบวนแห่งการรวม
หน่วย (Integration) อันหนึ่งซึ่งประกอบขึ้นด้วย รูปร่าง ลักษณะ และพฤติกรรมที่
เป็นเครื่องสื่อนิสัยของกณคนหนึ่งและซึ่งทำให้คนอื่นกำหนดคณค่าของกณนั้นด้วยอาเวค
(Emotion) และไม่ใช่ด้วยพุทธิปัญญาหรือเชาวน์ อุบนิสัย (Character) มีธรรมชาติ
เกือบเหมือนบุคลิกภาพ แต่ในกระบวนของการรวมหน่วยของอุบนิสัย ไม่มีรูปร่าง ลักษณะ
แต่มีความรู้สึกแทน บุคลิกภาพไม่จำเป็นต้องตรงกับอุบนิสัย หรือสอดคล้องอุบนิสัยของกณ
ทั้ง ๆ ที่บุคลิกภาพกับอุบนิสัยแยกออกจากกันไม่ได้

ณด เกววิจิตร²⁰ ให้คำจำกัดความว่า บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะส่วนรวมของ
พฤติกรรมของบุคคลซึ่งแบ่งบุคลิกภาพออกตามคุณลักษณะได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย รูปร่าง รวมทั้งขนาด น้ำหนัก รูปทรง ความสูง
หน้าตา เป็นเครื่องแสดงให้เห็นทราบประสิทธิภาพของบุคคล และยังมีผลถึงความเจ็บแถม
การที่อวัยวะรับสัมผัสและอวัยวะแสดงปฏิกิริยาทำได้ดี และรวดเร็วก็เป็นบุคลิกภาพที่สำคัญ
2. คุณลักษณะทางใจ เช่น เชาวน์ ความจำ จินตนาการ ความใส่ใจ
การตัดสินใจ ความคิดคอยเหตุผล ความสนใจ ฯลฯ
3. ความสามารถ คือความสามารถที่กระทำสิ่งใดได้แล้วบ้าง และที่สามารถ
เรียนรู้ ฝึกฝนใหม่ได้ค่อย
4. อุบนิสัย คือ ความประพฤติ หรือศีลธรรมจรรยาที่บุคคลมีอยู่ เช่น ความ
ซื่อสัตย์ ความเชื่อถือได้ ความสุภาพอ่อนโยน ความเคารพกฎหมาย ความไม่เห็นแก่ตัว
5. การสมาคม คือ ท่าทีและพฤติกรรมที่บุคคลแสดงต่อบุคคลอื่น จะเป็นต่อ

¹⁹ศุภ ชุมสาย, มล. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด, 2508), หน้า 348 - 371.

²⁰ณด เกววิจิตร, จิตวิทยาฉบับสมบูรณ์ (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์,
2502), หน้า 444 - 472.

รูปร่าง ถ้อยคำ กิริยาท่าทาง ความประพฤติและท่าทีของผู้อื่น เช่น กบหาสมาคมหรือ
เก็บตัว มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นอย่างดี หรือความไม่แยแสผู้อื่น

6. อาเวศ หรือใจคอ คือความรู้สึกแห่งจิตใจที่ก่อให้เกิดอาการกระทำ
ต่าง ๆ เช่น ตื่นเต้น ตกใจง่าย หรืออาเฉย ๆ ใจร้อนหรือใจเย็น กล้าหาญหรือขลาด
ราเริงหรือททู่

7. กำลังใจ คือ ความสามารถที่จะควบคุมหรือบังคับพฤติกรรมต่าง ๆ
ที่กระทำไปโดยเจตนาได้ เช่น เป็นคนกระฉับกระเฉงองไว หรือเฉื่อยชา เชื่องช้า
ใจแข็ง หรือใจอ่อน

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพหมายถึง แบบของอุปนิสัยของแต่ละบุคคลซึ่งบอกให้ทราบ
ถึงการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตัวเขา โดยมากมักจะเน้นถึงลักษณะประจำตัวของ
แต่ละบุคคล ซึ่งมีผลต่อตัวเองหรือการเข้ากับบุคคลอื่น เมื่อเป็นดังนี้บุคลิกภาพจะนับรวม
ไปถึงอุปนิสัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการปรับตัวของแต่ละบุคคลหรือเกี่ยวกับการเคารพ
ตนเอง ฉะนั้นจะต้องนับรวมไปถึงลักษณะของผู้นั้น ความสามารถ แรงกระตุ้น อาชีพ
และจำนวนประสบการณ์ที่ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในแบบที่ใครพบเห็นอยู่ทุกวันนี้ อุปนิสัยมีลักษณะ
คล้ายบุคลิกภาพมาก แต่เน้นในทางความรู้สึกแทนที่จะเน้นรูปร่าง เหมือนบุคลิกภาพ
บุคลิกภาพและอุปนิสัยนั้นแยกจากกันไม่ได้ อย่างไรก็ตาม บุคลิกภาพไม่จำเป็นต้องตรง
กับอุปนิสัยเสมอไป อุปนิสัยคือความรู้สึกสำนึกที่เกิดขึ้นอยู่ในจิตใจของมนุษย์ และมนุษย์
ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของตน

การวัดบุคลิกภาพ

จากความหมายของบุคลิกภาพ จะเห็นว่า บุคลิกภาพมีลักษณะพิเศษไปกว่าคุณสมบัติ
ความสามารถของบุคคล ในการวัดสติปัญญา หรือในการวัดผลสัมฤทธิ์ นักวิชาการ
อาจสร้างแบบทดสอบไว้เป็นเครื่องมือวัดได้ แต่บุคลิกภาพไม่ใช่เป็นสิ่งที่สามารถวัดแบบ

ทดสอบได้โดยตรง²¹ โดยมีนักวิชาการบางคนพยายามสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดบุคลิกภาพ แต่แบบทดสอบเหล่านั้นไม่ได้เป็นที่ยอมรับกันว่าสามารถวัดบุคลิกภาพได้ทุกแง่มุม จึงได้มีผู้พยายามคิดแนววิธีต่าง ๆ หลายอย่างที่วัดลักษณะทางนี้ของบุคคล วิธีต่าง ๆ อาจแยกเป็น 4 แบบ คือ :

1. วัดพฤติกรรมจริง ๆ ของแต่ละบุคคล คือ พิจารณาว่าบุคคลนั้นทำอะไร ประพฤติตนอย่างไรต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลทั่วไป ทำได้ทั้งวิธีทดสอบและวิธีสังเกต
2. วัดความเห็นของบุคคลอื่น ๆ คือคนหาว่าบุคคลอื่น ๆ กล่าวถึงบุคคลนั้นอย่างไร ทำได้โดยวิธีการให้ผู้อื่นประมาณค่า (Rating Procedure)
3. พิจารณาสິงที่บุคคลนั้นกล่าวถึงตนเอง คือ วิเคราะห์บุคคลนั้นว่ามองเห็นตนเองอย่างไร อาจทำได้โดยการสัมภาษณ์ ให้ตอบแบบสอบถาม และให้กรอรายการสำรวจ (Inventory) วิธีการใช้รายการสำรวจเพื่อวัดบุคลิกภาพของแต่ละคนเป็นวิธีการที่แพร่หลายที่สุด เพราะสามารถทำให้เป็นมาตรฐานได้ คะแนนของคำตอบที่มีอยู่ในรายการสำรวจจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นภาพในเรื่องบุคลิกภาพของผู้นั้น
4. สมมติสภาพการณ์ให้บุคคลนั้นพิจารณาแล้ววัดพฤติกรรมของบุคคลนั้นในสภาพการณ์นั้น ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลนั้นได้แสดงตนของตนเองอย่างเต็มที่ วิธีการนี้ปฏิบัติได้โดยสมมติบทบาท หรือรูปภาพ หรือรูปแบบต่าง ๆ ให้บุคคลที่ถูกวัดพิจารณาแล้ว ให้แสดงพฤติกรรมออกมา พฤติกรรมของบุคคลที่ถูกวัดที่ติดต่อกับรูปภาพเหล่านี้เป็นการสะท้อนบุคลิกภาพของผู้นั้น

คุณ ชุมสาย²² ได้อธิบายถึงวิธีวัดบุคลิกภาพว่ามีอยู่ 5 วิธีด้วยกันคือ

²¹ สวัสดิ์ สุคนธ์รังษี, การวัดในการจัดงานบุคคล (กรุงเทพฯ: หานนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2517), หน้า 214.

²² คุณ ชุมสาย, เรื่องเดิม, หน้า 364 - 366.

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนง แต่ปรากฏการณ์อันซับซ้อนอย่าง เช่นพฤติกรรมของคน เป็นสิ่งที่จะสังเกตพิจารณาให้ได้เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนยาก เราต้องเลือกสังเกตเพียงปฏิบัติการอันใดอันหนึ่งเป็นคราว ๆ ไป

2. วิธีการทดสอบ การทดสอบประกอบด้วยข้อถามต่าง ๆ หลายสิบข้อ ซึ่งผู้ทดสอบทั้งชั้นโดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่ว ๆ ไปเป็นมาตรฐาน ซึ่งบางข้อเป็นคำถามเกี่ยวกับความกลัวและความวิตกกังวล บางก็เกี่ยวกับความนิยมในลัทธิการเมืองหรือเศรษฐกิจต่าง ๆ บางก็เกี่ยวกับการสนใจในสิ่งต่าง ๆ หรือปฏิบัติการที่คนทำอยู่เสมอ ๆ เมื่อตกอยู่ในสภาพนั้น ๆ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องร่วมมือร่วมใจกับผู้ทดสอบในการตอบคำถามต่าง ๆ เพื่อให้การทดสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้วิธีนี้จึงใช้ได้สำหรับรวบรวมข้อเท็จจริงบางชนิดเท่านั้น

004351

3. การประมาณค่า (Rating) โดยการเลือกลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นเครื่องชี้ชัดให้บุคลิกภาพเด่นสะกดตา เช่น ความสงบ สงัดแล้วให้หลาย ๆ คนช่วยกันประมาณค่าว่า บุคลิกภาพของผู้ถูกประมาณค่าอันนั้นตกอยู่ในขั้นไหน คือ มีความสงบ สงัดมากน้อยเพียงไร โดยมักจะแบ่งขนาดของลักษณะต่าง ๆ ออกเป็น 5 หรือ 7 ส่วน ตั้งแต่มากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด ตามหลักการแจกแจงปกติในระเบียบวิธีสถิติ การประมาณค่าจะถูกต้องเพียงใดต้องแล้วแต่สภาพผู้ประมาณค่าจะรู้จักผู้ถูกประมาณค่ามากน้อยเพียงไร ผู้ประมาณค่ายิ่งมากคน การประมาณค่าก็ยิ่งถูกต้องแน่นอนขึ้น เพราะการลำเอียงจะหักลบกัน ตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 แสดงปริมาณของลักษณะและเป็นประโยชน์ในการศึกษาคำนวณเพื่อเปรียบเทียบตามระเบียบวิธี

4. การวิเคราะห์ตัวเอง คือ การประมาณค่าตัวเอง แบบวิเคราะห์ตัวเองจะเป็นคำถามแบบปรนัย การวิเคราะห์ตัวเองนี้มีประโยชน์ในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมแก่บุคลิกภาพของตน

5. การสัมภาษณ์ มีหลักการคล้าย ๆ กับการวิเคราะห์ตัวเอง ต่างกันที่ว่ามีผู้สัมภาษณ์มาตั้งคำถามให้เราตอบเพื่อวิเคราะห์ตัวเอง ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้จับบันทึกและประมาณค่าบุคลิกภาพของเรา ผู้สัมภาษณ์ไม่ใช่คำถามตรง ๆ แต่การสัมภาษณ์จะดำเนินไปเหมือนการสนทนา ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่รู้ตัวว่าถูกทดสอบบุคลิกภาพ

แฟรงค์ เอด ฟรีแมน²³ (Frank S. Freeman) กล่าวว่าบุคลิกภาพเป็นผลรวมของการเปลี่ยนแปลงและการรวมกันของลักษณะในตัวบุคคลตามโครงสร้างทางจิตหรือระบบของการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การแสดง (Actions) ท่าทาง (Postures) คำพูด (Words) ทัศนคติ (Attitudes) และความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกภายนอก อย่างไรก็ตาม แฟรงค์ เอด ฟรีแมน ได้แบ่งวิธีการประเมินบุคลิกภาพออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 3 ประเภทคือ²⁴

1. แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) ใช้ในการประมาณค่าค่านิยมทางสังคม ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ สถานภาพในกลุ่ม ความชอบไม่ชอบ เป็นการสะท้อนให้เห็นความรู้สึกของผู้ประมาณค่าต่อบุคคลหนึ่งโดยใครผู้ตัดสินมากกว่า 1 คน ผู้ตัดสินมากเท่าไรความแม่นยำก็จะมากขึ้น และจะลดความคลาดเคลื่อนลงด้วย

2. รายการสำรวจบุคลิกภาพ (Personality Inventories) เป็นแบบสอบถามสำหรับประมาณค่าตัวเอง ซึ่งไม่เฉพาะแต่พฤติกรรมที่เปิดเผย แต่รวมถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ตลอดจนอื่น และสิ่งแวดล้อม เป็นการประเมินผลจากการพิจารณาตนเอง²⁵

3. โปรเจกทีฟ เทสต์ (Projective Tests) มีหลายแบบ ได้แก่ ภาพ (Pictures) หยดหมึก (Inkblots) ประโยคที่ไม่สมบูรณ์ (Incomplete Sentences) ความสัมพันธ์ของคำต่าง ๆ (Words Association) การเขียนและการวาดรูป (Writings and Drawings) ฯลฯ เพื่อที่จะเลือกคำตอบซึ่งแสดงถึง

²³ Frank S. Freeman, Theory and Practice of Psychological Testing (New York : Holt, Rinehart & Winston, Inc., 1963), pp. 519.- 520.

²⁴ Ibid., p. 521.

²⁵ Ibid. p. 555.

โครงสร้างบุคลิกภาพส่วนตัว ความรู้สึก ค่านิยม เจตนา ฯลฯ ลักษณะการปรับตัว
เป็นการฉายให้เห็นบุคลิกภาพภายใน โดยดูจากการที่ความและการสร้างสรรค์ซึ่งไม่
สามารถจะไข รายการสำรวจ (Personality Inventories) ได้²⁶

จอร์เจีย ซาซส์ อากามส์²⁷ (Gorgia Sachs Adams) ให้ความเห็นว่าการ
ที่จะบรรยายบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นทำได้ 2 วิธีคือ

1. วิธีการวัดทางจิตวิทยา (Psychometric Approach) ซึ่งพยายาม
ที่จะคาดคะเนแต่ละลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน ประกอบด้วยแบบสอบถามบุคลิกภาพ
(Personality Questionnaire or Inventory) ซึ่งเป็นการถามเปิด วิธีโปร-
เจกทีฟ (Projective Techniques) ความคิดเห็นต่าง ๆ และเทคนิคบอกเล่าเกี่ยวกับ
กับตน (Self Report Techniques) ซึ่งอาจใช้วิธีสัมภาษณ์หรืออาศัยอัตชีวประวัติ
2. วิธีทางคลินิก (Clinical Approach) ซึ่งใช้การสังเกต สัมภาษณ์
และเทคนิคอื่น ๆ ที่ได้จากแนวทางที่เกี่ยวกับความต้องการของแต่ละคน ปัญหาและความ
ขัดแย้งของแต่ละคน

สรุปการวัดบุคลิกภาพประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. วิธีประมาณค่า (Rating Scales) ผู้ประมาณค่าจะจัดบันทึกการ
ตัดสินบุคคลอื่น ๆ ตามลักษณะนิสัยโดยใช้แบบมาตราส่วน (Scale) แบบประมาณค่า
ที่รู้จักกันส่วนใหญ่ คือ แบบมาตราประมาณค่าด้วยกราฟ (Graphic Rating Scale)
ผู้ประมาณค่าจะต้องมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ถูกประมาณค่า เพื่อประโยชน์ในการ
วินิจฉัยลักษณะบุคลิกภาพ
2. รายการสำรวจบุคลิกภาพ (Personality Inventories) เป็นการ
ประมาณค่าตัวเอง ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีจำนวนคำถามประมาณ 100 ถึง 300 ข้อ

²⁶ Ibid., p. 612.

²⁷ Gorgia Sachs Adams, Measurement and Evaluation in Educa-
tion ("Psychology and Guidance," New York : Holt, Rinehart &
Winston, Inc., 1966), pp. 261 - 265.

3. การสัมภาษณ์ (Interviewing) ผู้สัมภาษณ์จะถามถึงและประมาณค่าบุคลิกภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์

4. การสังเกต (Observation) การสังเกตสามารถช่วยให้วัดบุคลิกภาพของแต่ละคนได้ แต่เนื่องจากการสังเกตนี้จะต้องมีขอบเขตหรือวิธีการซึ่งเตรียมเป็นพิเศษ บุคคลที่จะถูกวัดบุคลิกภาพด้วยการสังเกต จึงมีแต่เพียงบุคคลบางประเภท เช่น เด็กนักเรียน และคนไข้โรคทางจิต เป็นต้น

5. สังคมมิติ (Sociometry) เป็นวิธีการที่จะประเมินโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มโดยวัดจากความรู้สึกของการยอมรับและไม่ยอมรับของแต่ละคนในกลุ่มนั้น

6. โปรเจกทีฟเทสต์ (Projective Tests) เป็นวิธีการวัดบุคลิกภาพโดยการสมมติสภาพการณ์เพื่อให้นักคนหนึ่ง ๆ พิจารณาแล้ววัดพฤติกรรมของผู้นั้นในสภาพการณ์นั้น ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้นักคนนั้นได้แสดงตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งนี้โดยถือหลักว่าการตอบคำถามต่าง ๆ หรือการอธิบายตนเองยังอาจจะทำให้ไม่สามารถทราบลักษณะทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของผู้นั้นได้ การสมมติสภาพการณ์มีหลักว่า สิ่งทีบุคคลหนึ่ง ๆ มองเห็นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพผู้นั้น สิ่งทีคนหนึ่ง ๆ มองเห็นในสิ่งต่าง ๆ เป็นการสะท้อนลักษณะภายในของบุคคลนั้น ฉะนั้นเมื่อบุคคลหนึ่ง ๆ มีโอกาสพิจารณาสภาพการณ์หนึ่ง ๆ แล้วแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบได้โดยไม่ต้องมีกรอบจำกัด ย่อมทำให้เห็นภาพทั้งหมดของบุคคลนั้น

เทอร์แมน และ ไมลส์²⁸ (Terman & Miles) ได้ศึกษาความแตกต่างของบุคลิกภาพระหว่างชายและหญิงในสหรัฐอเมริกา ใช้กลุ่มตัวอย่างชายและหญิงหลายร้อยคน ทดสอบบุคลิกภาพด้วยแบบทดสอบคำสัมพันธ์ (Word Association Test) และแบบทดสอบด้วยหยดหมึก (Ink-Blot Association Test) ปรากฏว่า เพศชาย

กล่าวอ้างสิทธิของตนเองและก้าวร้าวมากกว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความเข้มแข็ง
กล้าหาญมากกว่าเพศหญิง แต่มีกรีธา มรรยาท ภาษา และอารมณ์หยามกว่าเพศหญิง
ส่วนเพศหญิงมักมีความซื่อสัตย์ เห็นอกเห็นใจ ซื่อสัตย์ จู้จี้ และมีอารมณ์อ่อนไหว
มากกว่าเพศชาย

สมคิด ไชยย์บุรณ²⁹ ศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของนักเรียนชายและ
หญิงที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็น
นักเรียนชายที่มีความสามารถสูง 17 คน หญิง 9 คน และนักเรียนที่มีความสามารถในการ
เรียนต่ำ เป็นชาย 26 คน หญิง 10 คน ใช้ใส่ใส่ฏกุล เพอร์ซันนอลลิตี้ เควสชันแนร์
ฟอร์มเอ (High School Personality Questionnaire HSPQ Form A)
ปรากฏว่านักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนสูงและนักเรียนชายที่มีความสามารถ
ในการเรียนต่ำ มีสภาพทางจิตใจอ่อนกว่านักเรียนหญิงที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ
นักเรียนหญิงทั้งกลุ่มแสดงลักษณะความเป็นตัวของตัวเองดีกว่านักเรียนชายทั้งกลุ่ม

พุดผล สุวรรณพัฒน์³⁰ ศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียนในเมือง
หลวงและเด็กนักเรียนในต่างเมืองต่างจังหวัด โดยศึกษาตัวอย่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ปีการศึกษา 2511 ของโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดพระนครและจังหวัดศรีสะเกษ 4 โรงเรียน

²⁹สมคิด ไชยย์บุรณ "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพทางานของนักเรียน
ที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ในชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

³⁰พุดผล สุวรรณพัฒน์ "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียน
ในเมืองหลวงและเด็กนักเรียนในเมืองต่างจังหวัด." (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512).

เป็นจำนวนทั้งสิ้น 195 คน เป็นนักเรียนในเมืองหลวง 100 คน ชาย 50 คน หญิง 50 คน นักเรียนในตัวเมืองต่างจังหวัด 95 คน ชาย 47 คน หญิง 48 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ใส่กฏลเพอร์ซันนอลลิตี เกวสชั่นแนร์ ฟอรัมเอ (High School Personality Questionnaire Form A) มูนี่ พลัอมเบิ้ลัม เซกคิส ใส่กฏล ฟอรัม (The Mooney Problem Check Lists, High School Form) และแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวนักเรียน ปรากฏว่า นักเรียนหญิงในเมืองหลวงและในตัวเมืองต่างจังหวัดมีบุคลิกลักษณะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลักษณะความมั่นใจตนเอง และความสามารถในการควบคุมจิตใจ โดยที่นักเรียนหญิงในเมืองหลวงมีความมั่นใจในตนเองน้อยกว่า และปัญหาที่นักเรียนในเมืองหลวงเห็นว่าสำคัญที่สุดคือการปรับตัว

พรพิมล เฟ็งศรีทอง³¹ ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในสถาบันฝึกหัดครู จำนวน 50 คน เป็นครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ 30 คน ชาย 11 คน หญิง 19 คน ครูที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพ 20 คน ชาย 7 คน หญิง 13 คน และนักวิทยาศาสตร์ที่ทำงานอยู่ในสถานที่ราชการของรัฐบาล 60 คน เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ 30 คน เป็นชาย 11 คน หญิง 19 คน นักวิทยาศาสตร์ที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพ 30 คน ชาย 13 คน หญิง 17 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบบุคลิกภาพ 10 คำนั ของ คัทเทล (Cattell) และแบบทดสอบความเกรงใจที่ ดร. วิรุพทัช วิเชียรโชติ และคณะสร้างขึ้น ปรากฏว่าครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีความเกรงใจมากกว่านักวิทยาศาสตร์ที่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพ

³¹พรพิมล เฟ็งศรีทอง "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์." (วิทยานิพนธ์ปริชูดุการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515).